

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

De heer drs. R.W. Knops
Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Geachte heer Knops,

Hierbij ontvangt u het rapport *Het maakt uit waar je wieg heeft gestaan*. Het betreft een rapport naar aanleiding van een gezamenlijk onderzoek door de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman naar armoede-gerelateerde problematiek van jongvolwassenen die in Caribisch Nederland rond of onder de armoedegrens leven.

Aanleiding en onderwerp onderzoek

Armoede is in Caribisch Nederland een groot probleem. Bepaalde groepen mensen, zoals AOV-gerechtigden, jongvolwassenen en alleenstaande ouders met kinderen die rond of onder de armoedegrens leven, lijken extra te worden getroffen. Daarom hebben wij besloten om in 2019 en 2020 onder deze drie kwetsbare groepen burgers onderzoek te doen. Zoals u weet is het eerste onderzoek van de Nationale ombudsman, het onderzoek over armoede onder AOV-gerechtigden die rond of onder de armoedegrens leven op 10 september 2019 gepubliceerd. Dit tweede onderzoek, in de reeks van drie, betreft een onderzoek naar de ervaringen van jongeren in de overgang naar volwassenheid. Hierbij ligt de focus op armoede-gerelateerde problematiek. Wij wilden beter zicht krijgen op de vraag tegen welke knelpunten zij in de praktijk aanlopen en wat zij hierbij van de overheid nodig hebben.

Uitkomsten onderzoek

Uit ons onderzoek komt naar voren dat veel jongeren die in Caribisch Nederland in armoede opgroeien serieuze knelpunten ervaren. Knelpunten die hen belemmeren om uit armoede te komen en die hun overgang naar meerderjarigheid bemoeilijken. Hun verhalen - en die van hulpverleners en professionals - laten zien dat deze jongeren veelal te maken hebben gehad met een belaste geschiedenis. Sommigen hebben noodgedwongen zichzelf moeten opvoeden omdat hun ouders het bijvoorbeeld te druk hadden met het combineren van meerdere banen of omdat zij de opvoeding moeilijk aankonden. Een groot deel van deze jongeren groeit (en groeide) op in te krappe woningen waarin zij met te veel mensen samenleven. Naast de praktische belemmeringen die zij ervaren ten aanzien van het kunnen volgen van onderwijs en studie heeft dit ook emotionele gevolgen: er zijn meer spanningen, er is vaker sprake van geweld en seksueel misbruik. Op vroege leeftijd hebben de jongeren hierdoor al te kampen met een achterstand op verschillende terreinen die bijna niet in te halen is. Achterstand op school geeft een groter risico op uitval en zonder diploma van school te gaan. Dit heeft weer tot gevolg dat deze jongeren het later moeilijker hebben om een baan te vinden of om een baan te vinden die voldoende inkomen biedt om te kunnen voorzien in hun eigen onderhoud. Juist omdat zij voor zichzelf weinig mogelijkheden zien weggelegd, maken jongeren soms verkeerde keuzes.

Pagina 1/3

Datum

7 september 2020

Onderwerp

Aanbieding rapport

Ons nummer

2019.30192

Contactpersonen

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
www.nationaleombudsman.nl

Er lijkt sprake te zijn van een herhaling van handelingspatronen door armoede, die van generatie op generatie doorgaan. Om deze vicieuze cirkel van armoede te kunnen doorbreken en gezien de complexiteit, is naar ons oordeel een integrale aanpak van de problematiek nodig, maar óók een aanpak die rekening houdt met de lokale context, de cultuur op de eilanden en het bestaande gebrek aan vertrouwen in de overheid. Waarbij oog is voor het feit dat op de eilanden iedereen elkaar kent.

Pagina 2/3

Ons nummer

2019.30192

De ernst van de problematiek vraagt echter ook dat er snel verbeteringen doorgevoerd worden om de achterstandssituatie voor jongeren in armoede in Caribisch Nederland aan te pakken. Bovendien is het belangrijk dat jongeren en (jong)volwassen inwoners van Caribisch Nederland de kans krijgen om hierover mee te denken en hun stem te laten horen.

Wij vinden het noodzakelijk dat de ministeries in het Europese deel van Nederland die verbeteringen in nauwe samenwerking met elkaar vormgeven en afstemmen en zien hierbij voor het ministerie van BZK een regierol weggelegd, die vanuit haar verantwoordelijkheid verschillende taken bij de verschillende ministeries en de openbare lichamen kan beleggen en tegelijkertijd kan zorgdragen voor samenwerking en afstemming tussen de verschillende partijen. De Rijksoverheid en de openbare lichamen hebben ieder hun eigen taken en verantwoordelijkheden maar samenwerking tussen alle betrokken partijen is cruciaal om op korte termijn belangrijke stappen te kunnen zetten in de bestrijding van armoede. Wij vinden dat daarbij het uitgangspunt steeds dient zijn dat de maatregelen passen bij wat jongeren in Caribisch Nederland - en zeker die in armoede opgroeien - nodig hebben. Alleen op deze manier kan er een gedragen en structurele verbetering tot stand komen

Aanbevelingen

Wij bevelen het ministerie van BZK dan ook aan zich te richten op de volgende punten:

- Huisvesting en opvang

Hierbij valt te denken aan projecten zoals Kamertraining en Begeleid Wonen, waarbij huisvesting gecombineerd wordt met extra ondersteuning op andere gebieden. Het is noodzakelijk dat kwetsbare jongeren deze extra ondersteuning krijgen op meerdere gebieden om de stap naar volwassenheid te kunnen zetten.

- Opleidingsmogelijkheden en activiteiten

Wij dringen er ook op aan dat er meer opleidingsmogelijkheden komen voor de jongeren op de drie eilanden. In het bijzonder waar het jongeren met gedragsproblemen en/of LVB-problematiek betreft. Er moet voor voldoende stimulerende naschoolse activiteiten worden gezorgd. Deze moeten laagdrempelig en betaalbaar zijn zodat jongeren die in armoede opgroeien hier ook gebruik van kunnen maken.

- Beroepsonderwijs en stage- en werkervaringsplekken

Naast meer opleidingsmogelijkheden is het ook belangrijk dat er voldoende stages en werkervaringsplekken zijn voor jongeren en dat er wordt ingezet op het realiseren van meer gericht beroepsonderwijs. Om voldoende stageplekken voor jongeren in Caribisch Nederland te organiseren, kan een quotum ingesteld worden voor stageplaatsen die specifiek en alleen beschikbaar zijn voor de jongeren van Caribisch Nederland.

- Een buddy of vertrouwenspersoon

Jongeren hebben behoefte aan een buddy of vertrouwenspersoon bij wie zij hun verhaal kunnen doen of die hen kan ondersteunen bij problemen. Wij hebben ook gezien dat die behoefte er is. Een vertrouwenspersoon kan jongeren in een veilige setting leren om over 'taboes' als armoede, mishandeling, geweld en seksualiteit te praten en waar nodig de juiste ondersteuning bieden.

Ons nummer

2019.30192

Hoe verder?

Op 8 september 2020 zal de Nationale ombudsman op Bonaire met jongeren en met vertegenwoordigers van overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties in gesprek gaan over het rapport en wat er moet gebeuren. Wij zijn voornemens later dit jaar of begin volgend jaar te starten met het derde armoedeonderzoek in Caribisch Nederland en in 2021, wanneer de drie armoedeonderzoeken onder drie doelgroepen zijn afgerond, een visie op armoede-gerelateerde problematiek in Caribisch Nederland te publiceren.

Publicatie

Op **dinsdag 8 september 2020 om 16.00 uur** (Nederlandse tijd) wordt het rapport *Het maakt uit waar je wieg heeft gestaan* gepubliceerd op onze websites. Het is dan openbaar. Het bijbehorend persbericht treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Afschrift

Eenzelfde brief sturen wij naar de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Openbare Lichamen in Caribisch Nederland.

Met vriendelijke groet,

De Nationale ombudsman,

De Kinderombudsvrouw

Reinier van Zutphen

Margrite Kalverboer